

לקראת שבת

יעוניים וכיורים בפרשת השבוע

שנה ט / גליון שפה
ערש"ק פרשת תולדות ה'תשע"ג

אחות נביות או בת י Ishmael

גדולתו הרוחנית של עשו הרשע

בגדר קיום מצוות לפני מתן תורה

עצות והדרכות לחיזוק האמונה

בשורה טובה למבקשי ר'י

בימים אלו יצא לאור עולם הספר "דרך החסידות"
פרקם בח"י חסידים הראשונים ובדרך עובdot הש"ת

ג"ז נושאים בדרכי החסידות וח"י החסידים על סדר פרשיות השבוע

המבנהות • לימוד החסידות • תפילה, בטחון • תשובה • אמונה • אהבת ישראל • גמilot חסדים • מטרת ירידת הנשמה • אতכפיא • התוועדות חסידית • חיצונית ופנימיות • רב וחסיד • אנשים פשוטים • גודל אמרות תהילים • תורה החסידות • ביטול • מעלה הגוף • טיפוסי חסידים ועוד עשרות נושאים יקרים מעולים החסידות וח"י החסידים

ניתן להשיג בחנויות המובחרות
לזהמנות: +1347-635-5149

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת תולדות, הנו מתכבדים להגיש לקהיל שוחרי התורה ולומדי', את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון שפה), והוא אוצר בלום בענייני הפרשה מתוך רבבות ענייני חידוש ובייאור שבתורת נסיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמור' מליבאואוטש זצוקלה"ה נהג"מ ז"ע.

זו את למודעך, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימות כפי שנאמרו, אף עובדו מחדש ונערך ע"י חבר מערכת, ופשט שלפעמים מעומק המשוגג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שביבדו הערה או שמתתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שייעין במקורי הדברים (כפי שנשמענו על-אתר או בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתייקות ובתוספת מראי מקומיות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום הייעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמעוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאית תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

ברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

שנת המאותים להסתלקות כ"ק אדמור' הוזן נ"ע

לקראת שבת

כאשר יהודי מלטף היהודי שני מתווך אהבת ישראל, מטעלה הנשמה. וכשהודי סוטר ליהודי שני, או הידים ידי עשו ומתהווה ירידת בנשמה. על הגולם – מראה הרבי על ידו – אומר הרבי [ב'ק אדר"ד הוקן נ"ע]: "כשעושים מצוה, נותנים צדקה וצדומה, העשה הגולם מרכיבת לאלקות" (תניא פרק כג, ועוד).

כתוב: "ומבשרי אחזה אלקה". אל תשימו לב לכך שהוא גולם. שכן את הגולם הזה היוזה עצמות אין סוף ברוך הוא, כוח התהווות היא רך בעצמות ברוך הוא, כלשון הרבי (אגרת הקודש סימן כ) "הוא לבדו בכחיו ויכלתו להוות יש מאין ואפס המוחלט".

מהגולם הזה אפשר להבין אלקות, אבל במה ואין להבין אלקות – לשם כך צריכים למדוד חסידות.

חסידות מלמדת במה ואייך להבין אלקות. אבל ההבנה באלקות היא מהגוף והנפש. מי שילמד היטב וביסודות את שיחתו של אבי בשמחת תורה תרמ"ה, וילמד זאת בכונה של "אדעתא דנפשי", לתקן נפשו, כפי המוסבר בחסידות, ימצא במאמר קצר זה מעיין מקור מים חיים, بما לעסוק בעבודה.

(תרגום מליקוטי דבריהם ח"ב עמ' שלב ואילך)

קובץ זה יוצא לאור לזכות האחים
הרה"ח הרה"ת ישראל אפרים מנשה שי'
הרה"ח הרה"ת יוסף משה שי'
וככל בני משפחתם שייחיו
זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל

להצלחה רבה ומופלגה בגשמיות וברוחניות

צוות העריכה וההגאה:
[ע"פ סדר הא"ב]

רב שמואל אבצן, הרב לי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב יוסף גליינשטיין, הרב צבי הירש זלמןוב,
רב שלום חריטונוב, הרב אברהם מון, הרב ישראאל אר"י ליב רבינוביץ', הרב מנחם מענדל רייצס

מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי

United States	ארץ הקודש
1469 President St.	ת.ד. 2033.
#BSMT	כפר חב"ד 60840
Brooklyn, NY 11213	03-738-3734
718-534-8673	הפקה: 08-9262674
www.likras.org • Likras@likras.org	

תוכן העניינים

כה

לקראת שבת

קליטת הנשמה של האימרה

החסיד ר' הילל אומר, שהוא קלט את נשמת האימרה "ומבשרי אחזוה אלקה".

אייזו ברוי' בעלת הבנה וחכמה הוא חסיד. אצל חסיד אפילו אימרה שהוא שומע יש לה נשמה. ר' הילל היל' בעל השכלה גדול, וכשבעל השכלה אומר משהו, יש להתייחס לכך גם ב"אוזן שומעת", לשמע מה שהוא אומר, וגם ב"אוזן מלין תבחן", להבין את הכוונה שבאותה אימרה. באימרותו של ר' הילל על "קליטת הנשמה של האימרה" – טמונה כוונה עמוקה שיש להבינה מאום, ואילו לאחר מכן הפך אותו דבר מאום לדבר חשוב.

בהתעמקנו בעניין ניתן להבין, שעל ידי שר' הילל קלט את הנשמה שבאים, לא נשנה על ידי כך הדבר המאומש לדבר חשוב, המאומש נשאר מאום, אלא – הנשמה שבאים הוכיחה שהגוף הוא לא רק דבר מאום, כי אם יש בו גם דברים טובים, אשר בגללם נעשה הגוף לדבר חשוב.

התשובות בעניין "ומבשרי אחזוה אלקה"

...בשנת תרנ"ב, כשהתחלתי – לפי עצת מורי ר' ניסן – לרשום את השיחות והסיפורים ששמעתי מבאי, וכן זכרונות שאני זכר משנים קודמות – נזכרתי באירועו שמחת תורה תרמ"ח.

בשמחת תורה תרמ"ח אמר אבי המאמר "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו". אחרי המאמר התקיימה התשועות ב"זאל הקטן" (בשם ה"זאל הקטן" היו קוראים בליובאוויטש את האולם שבו היו מתפללים, בגין יהודים שבו היו לומדים תלמידי הישיבה "תומכי תמיימים" שהי' נקרא ה"זאל הגדול"). מאותה התשועות אני זכר רק שאבי דבר. מה שאמר לא הבנתי, אך אני זכר מילים בודדות: "לטיפה", "סטריה", כשבמשך הזמן הוא מצבע בידו השמאלית על ידו הימנית.

מוריה הר' ניסן שיש לו סדר לרשום את השיחות והסיפורים, ספר לי שתוכנה של אותה התשועות הייתה בעניין "ומבשרי אחזוה אלקה".

מוריה הר' ניסן מילא בקשה ורשותה ל hututik את רישומו מדייבוריו של אבי באותה התשועות.

את הגולם הזה היהוד עצמאי אין סוף ברוך הוא

זה נוסחה:

למרות – אומר הרב, בהצבעו על ידו – שהוא גולם, והוא ונפסד, הרי גולם זה הוא כל תכלית ירידת הנשמה בגוף. בהנהגתו של גולם זה תלוי גורלה של הנשמה.

מקרא אני דורך.....ה

בת ישמעאל גו' אחות נביות
יבאר שהטעם שהוסיף הכתוב על ישמעאל "בן אברהם", כי בזה מבואר 'צביות' של עשו,
שליחת מחלת בת ישמעאל להראות צדקתו, שליחת לאשה לא רק משפחחת אברהם
(כיוקב) אלא נכdotו, ויבאר גם שינוי לשון רשי' כאן ובפ' ושילוח
(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 163 ואילך)

פנינים.....ח

יעיונים וביאורים קצרים

יינה של תורה
קדולות' של עשו – הכבש את יצרו
יבאר דכל בחינה בעבודת ה' אצל הבנים' היא לנו מהאבות, גם בעבודת התשובה וכיבוש
היצר בכלל זה, כי עבודה זו יורשה היא לנו מהקשר התמידי של האבות עם הקב"ה שלא
הפסק לרגע, ומזה באה הכוח להתקשר לה' בכל עת, גם כשייש לו משיכה לרע ואפי'
כשבער עבריות ר"ל
(ע"פ לקוטי שיחות ח"כ עמ' 108 ואילך)

פנינים.....יד

דרוש ואגדה

חידושים סוגיות.....טו
גד ריקום מצוות לפני מתן תורה
יקשה על תירוץ המפרשים לבאר חידוש מאמר רב ביוםא על מתני' דקידושין בעניין קיום
מצוות דאברהם / יברא הhilok בין דברי המשנה למאמיר רב ע"פ' אופנים שמצוינו בגד
מצוות בקטן, אי אין שייך בו גדר עשיית מצווה כלל ועיקר או שرك איינו בר חיובא
(ע"פ לקוטי שיחות חל"ה עמ' 107 ואילך)

תורת חיים.....כא

מכתבי קודש לאלו ששאלו אודות ספיקות שנפלו להם באמונה ר"ל

דרכי החסידות.....כד
שיחת קודש מכ"ק אדמו"ר מהרי"ץ מלובאויטש נ"ע אודות "մבשרי אחזוה אלקה" –
המעלה שבגוף האדם, שעל ידה אפשר לראות אלקות

בת ישמעאל גו' אחות נביות

יבא ר' שהatteעם שהסיף הכתוב על ישמעאל "בן אברהם", כי בזה מבואר 'צביות' של עשו, שלקה את מחלת בת ישמעאל להראות צדקתו, שלקה לאשה לא רק משפחחת אברהם (כייעקב) אלא נכדו, ייבא ר' גם שינוי לשון ר' "כאן ובפ' וישלח".

בסוף פרשנותו כתוב: "וילך עשו אל ישמעאל, ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה".

ובפירוש ר' ר' :

"אחות נביות – ממשמעו שנאמר 'בת ישמעאל' איני יודע שהיא אחות נביות? אלא למדנו שמת ישמעאל משיעדה לעשו קודם נישואין, והשיאה נביות אחיה. ולמדנו שהי' יעקב באותו הפרק בן ס' ג' שנים".

(וממשיך ר' ר' לבר בארכיות החשבון, שמצוה שמו ישמעאל יודעים כמה היו שונותו של יעקב באותו הזמן).

והנה, אשה זו נזכرت גם לקמן בפרש וישלח (לו, ג) בין נשוי שעשו: "בשםת בת ישמעאל אחות נביות". ושם מפרש ר' ר' "שהיא היא אותה אשה על אף שינוי השם מ"מחלת" ל"בשmeta". ויתבאר מזה בעז'ה בש' פ' וישלח בעל"ט), ומפרש עוד הפעם:

"אחות נביות – על שם שהוא השיאה לו משמות ישמעאל, נקראת על שמו".

ולפום ריתהא צ'ב, למה הוצרך ר' ר' לחזור ולפרש ביטוי זה ("אחות נביות")? האמן חשש ר' ר' שהتلמיד בפ' וישלח שכח כבר מה שלמד זה עתה (בסוף הפרשה שלפני פנוי)?!

כשעושים מצוה, נותנים צדקה, נעשה הגולם מרכבה לאלקות

לפני שנהייתי חסיד חב"ד – אומר הר"ר הלל – هي הגוף דבר מאוס בעניין. שהרי כל הצרות הרוחניות באות מהגוף. אך, כאשר קלטהי את הנשמה שבאיירה "ומבשרי אחות אלקה", שהגוף הוא משקפת שבמציאות רואים אלקות – קיבל הגוף בעניין חשיבות מיוחדת.

הגוף קיבל בעניין חשיבות מיוחדת

בחסידות מובא רבות המושג (אייב יט, כו) "ומבשרי אחות אלקה".

הЛОמד חסידות בהתרמסרות שכילת מסויימות, ומתעמק במלים ספורות אלו, מן ההכרח שברגעיהם הראשונים הוא משתמש ומשתאה לנוכח התוכן השכללי המתבטא בהן.

החסיד ר' שלום – מתלמידי החסיד הר"ר הלל [מפאריטש] – ספר בשם שלו ר' הלל – שבפעם הראשונה שהחסיד ר' זלמן זעומער למד אותו חסידות, הסביר לו את העניין של "ומבשרי אחות אלקה".

לפני שנהייתי חסיד חב"ד – אומר הר"ר הלל – هي הגוף דבר מאוס בעניין, שהרי כל הצרות הרוחניות באות מהגוף. אך, כאשר קלטהי את הנשמה שבאיירה "ומבשרי אחות אלקה", שהגוף הוא משקפת שבמציאות רואים אלקות – קיבל הגוף בעניין חשיבות מיוחדת.

לקראת שבת

כג

לקראת שבת

והשיית' יצילחו בעבודת התפלה והפצת המיעינות חוצה ויסיר ממנה עניינים המבלבלים וכו'.

(אגרות קודש ח"ז אגרת אתרם)

הדאגה על חוסר אמונה בנה, הרי זה גופא הוכחה שישנה בפנימיות הנפש
... ואחרון עיקר, בمعנה על הבא ראשונה במקתו, שכשאין אמונה בנה בלב כו' ולזה שroi
בדכוון כו'.

שמעתי סיפורו מכ"ק מו"ח אדם"ר שפעם התאונן חסיד לפני כ"ק אדם"ר הצמח צדק על
שנופלים לו ספיקות באמונה, ושאל אותו הצמח צדק: מה איכפת לך? וענה החסיד בהתרgesות הכי
גדולה, וכי מה זו שאלה מה איכפת לי, הרי כו' וכו'. אז אמר לו הצמח צדק: הרי זה גופא ההוכחה
על מצבך שאתה וכו'.

וככל סיורי צדיקים גם מסיפור זה יש ללמוד כמה דברים. ובהונגע לנידון דידן, הדאגה על
חוסר אמונה בנה, הרי זה גופא הוכחה שישנה בפנימיות הנפש, אלא שמה שהוא מכסה עלי', או
בגנוו לשון החסידות, מפסיק בין הפנימיות והחיצונית.

וכשידיעים שהו המצב, הרי ידיעה והכרה זו מכוונות את העבודה להסרת ההפסק וביטולו. אבל
פשיטה שלא על ידי דכוון המביא לחילשות מרץ פעולות – יוסר ההפסק והמחיצה ואפילו לא
התמעט, ואדרבה.

ויהי רצון שיקום בו מה שכתבת במכתבי הקודם, שיעבור הש"ת בשמה ובוטוב לבב, ובפרט
שאפילו לדידי' אין זה מונע מהtabוננות בצדדים שליליים, כמובאarth בתניא, אלא שחבל על הזמן
שאפשר לנצלו בעניינים שמצד ימין לבלוט אותו בטיפול בצד שמאל באם הוא בבחינת שינה ואיןו
פועל.

(אגרות קודש ח"ז אגרת ותעה)

לקראת שבת

ב. ויש לומר בזה, ובהקדמים:

אף שהכתוב בפרשتنا והכתוב בפ' וישלח שוים הם בזה שקוראים את בת ישמעאל בשם
"אחות נביות", הרי יש הבדל ביןיהם, והוא – בפ' וישלח נאמר רק "בת ישמעאל אחות נביות", ואילו
בפרשנתנו: "בת ישמעאל בן אברם אחות נביות".

ובאמת שהוספה זו – "בן אברם" – אומרת דרשני (לא רק מצד ההשואה לפ' וישלח, אלא)
מצד עצמה:

הרי זה ישמעאל הוא "בן אברם" הוא דבר ידוע, מה איפוא בא הכתוב לחדר בתיבות אלו?
ובפרט שבפסקוק DIDN גופה, הרי בתחילת הפסוק נאמר "וילך עשו אל ישמעאל" סתום, בלי
להזכיר שהוא "בן אברם" – ומוכח שהוא דבר הפשט שאין צורך לפרשו; ואם בתחילת הפסוק
אין צורך לפרש ישמעאל הוא "בן אברם", איך בסוף הפסוק התהדרש לפרש זאת?
ותגדל הקושיה בדברי רשי', שראה צורך לפרש את יתר התיבות "אחות נביות" – ואילו
להתייחס "בן אברם", שגם הן מיותרות, לא התייחס כלל!

ג. אך הביאור בזה – בפשטות:

הטעם שהכתוב בפרשנתנו מדגיש "בת ישמעאל בן אברם" מובן הוא מיאליו, עד כדי כך שאין
רשי' צריך לפרשו.

כי הנה, כוונות הכתוב כאן היא לספר על ציביעתו של עשו. שבתחילה נשא נשים שהיו "מורות
רוח ליצחק ולרבקה" (פרשנו כו, לה); וכאשר ראה שיצחק שלוח את יעקב לקחת אשה מבנות לבן,
כי רעות בנות כנען בעניין יצחק אביו – אז רצה להראות שגם הוא מחפש אשה מיווסת
ומתאימה לרצון אביו, ולכן איןו לוקח "מבנה הארץ" אלא הולך במירוח אל ישמעאל לקחת אשה
מבנהו.

[ובאמת היה זה צבאות בלבד, כי אם אכן הירצה להטיב את דרכיו – ה' מגרש את נשיו הראשונות.
וראה משנ"ת בארוכה במדור זה בש"פ תולדות תשס"ט, ע"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 461 ואילך].

זהו איפוא שהכתוב מאריך בלשונו ומדגיש:

"וילך עשו אל ישמעאל" – אף שבאותם ימים הייתה ההליכה למקום אחר נחשבת לטרור גדול
(כמוון מהסיפור בפ' חyi שרה על זה שאברהם הוצרך להביע את אליעזר שלא יהיה יכח אשה לבנו מבנות הכנען אלא
יתאמץ לлечת אל ארציו ומולדתו), בכל זאת התאמץ עשו לлечת למקום של ישמעאל, כי רצה להראות
אשר ב כדי לעשות רצון אביו הולך הוא אפילו למרחוקים.

"ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברם" – עשו רצה להראות שהוא נושא אשה מיוחסת, ננדתו
של אברהם אבינו;

לקראת שבת

ובזה רצה להראות שהוא מתנהג עוד יותר טוב מיעקב אחיו: יעקב הילך לפדן ארם לקחת אשה ממחלקתו של אברהם, ואילו הוא הולך לישמעאל לישא את נבדתו של אברהם.

אמנם כאשר מגיעים לחתיבות "אחות נביות" – נשאלת השאלה: איזה תיבות אלו שייכות להענין? ועל זה מפרש רשי, שכיוון ובפועללקח עשו מנביות אחיו, כי ישמעאל כבר מת באותה שעה, לנן נאמר "אחות נביות".

אר סוף סוף, הרי אין הפרט של "אהות נביות" מוסף דבר בזכויותו של עשו, שזו כוונת הכתוב כאן, וא"כ למה נכתב? – לזה ממשיך רשי", שהוא שישמעאל מת באותה שעה וממי שהשיא את בתו הדיה נביות אחיה, יש בו לימוד הנגעה לעניין שנות חייו של יעקב: "ילמדנו שהי" יעקב באותו הפרק בן ס' ג' שנים".

ד. ומעתה מובן בפשטות מדוע כשנזכרת בת י'שמעאל בפ' וישלח לא נאמר שם "בן אברהם" – כי כוונת הכתוב בפ' וישלח היא (לא לספר על נשות עשו וצבעתו וכו', אלא) לספר על תולדותיו של עשו, וכל זה שנזכרים נשיעשו הואarak בדרך אגב וכקדמה לסתירם תולדותיו; ולענין זה די ומספיק בזיה שמצוירים אותה בשם "בת י'שמעאל". ואינו שום צורר להסביר שישמעאל הוא "בן אברהם".

ומהאי טעמא, הרי כאשר הכתוב אומר שם "בת ישמעאל אחות נביות" – הוקשה לרשי"ע והפעים: מה צריך כאן להזכיר את היותה "אחות נביות"? בשליםא בפ' תולדות, כאשר מסופר אורות ללקיחתה לאשה על ידי עשו – מתאים להזכיר שהיא "אחות נביות", כיון שהיא השיאה בפועל; אך בפ' וישלח, כאשר נזכרת היא בדרך אגב בלבד – מה חסר בהתוואר "בת ישמעאל", שכן צריך להסביר שהיא "אחות נביות"?

ועל זה מיישב רשי"ו ומאיריך – “על שם שהוא השיאה לו משמת ישמעהל נקראת על שמו”: מאוז שנויות בן ישמעהל עסק בנישואין אחותו – נקבעה השיקות ביניהם באופן כזה שהיו קחו אים לה על שמו באופן תמיד; ולכן אין פלא אם גם כאשר הכתוב מזכיר אותה רק בדור אגב מאוז שנהייה “אחות נבות”, כי שם של נבות נקרא עליל’ באופן קבוע ובلتוי פוסק.

על כן בפרשנותו איו"ר "נוקט בלשון זו של 'נקראת על שם', כי בפרשנותנו אין צורך בהוספה זו, כי גם אם לא הייתה נקראת על שמו באופן קבוע מובן מה שנזכר שמו בעת סיפור הנישואין בפועל – שהוא זה שעסוק בהם; דואא בפ' וישלח, כאשר אין כוונת הכתוב בספר על עצם הנישואין ונשי עשו באים בדרך אגב – או מוכרים לומר שהיתה "נקראת על שם" של אח'י באופן תמיד. וכך"].

משופטת תמיד ואյי אפשר לה להיות פנו' מכל וכל, וכשותמטעמים בחזוק במחשבות אחרות בעניין תורה תורה או ר' ז' דוחה הרבה חסר.

ובון ג' שצරיך להתבוננות איך זה קרה שענין זו ומגנד נחן בנפש וע' פ' המבוואר בספרי מוסר ועוד יותר בספרי חסידות, ה' בא מעניini ח' ז' ומאי זהירות בהנוגע לדברים בטלים, וכן ביחיד עם היסח הדעת האמור צריך לנוכח בל' ג' להיות זהיר מכאן ולהבא בטבילה עוזרא להסיח דעתו לאיזה זמן מעניini ח' ז' איפילו מתייקונים (עיין ש'ות' ה'צ' ז' שער המילואים סימן ס' ב'), ולהרבות באזות תורה והתפלה, נתינה לצדקה עכ' פ' סכומים קטנים, והשפעה על הנוער לקרבו לתורה ומצוות' וע' פ' מroz'ל כל המלמד בו חבריו תורה כאילו יlidzon.

ולכל בראש להסתדר באופן דעכדו ה' בשמחה, וכמבואר בתניא בכ' מ, וכשיסיתו הייצה' ר איך אפשר לו להיות בשמחה בידיעו מעמדו ומצוותו ימשיכו לספר תניא קדישא בו מבואר בארכוה שאין לעורב שמחת הנפש בעצבון הגוף (ועיון רמב"ם סוף הל' לולב), ואיך שלכל עניין יש לו זמן, וכשעומדים בתוכף הרצון ואוחז בעבודה מותוך שמחה – מצלחים גם בזה ובתוספת מיוחדת הסיווע מלמעלה ע' המבוואר בזוהר ה' כ' ב' קפ"ד ע' ב' ד"ה חודה דבר נש' כו' עי"ש היבט.

(אגרות קודש חי"ד אגרת ה'קע)

ישיח דעתו מכל שאלה זו, הינו אם נופלים לו ספיקות או אין נופלים לו
בمعنى על מכתבו מ... בו מתאונן על מצבו ברוחניות, ובפרט על מה שלפעמים נופלים
ספקות באמונה וכו'.

וננה ידוע פתגמ' כ"ק מו"ח אדמו"ר, או מ"טאר ניט רידין לשון הרע אויף א אידן, אונ אויף זיך אויך ניט [אסור לדבר לשון הרע על יהודי, וגם לא על עצמו]. ואם גםאמת הדבר אשר לפעמים נופלות לו מחשבות הנל (אשר אף' או נכל זה בכלל לה"ר, וכידוע החילוק שנtabאר בפסקים, אשר הוצאה שם-רע זהו כשאומרים שקר, וליה"ר זהו אף' אם הוא אמרת), הנה בטח אין זה אלא מעצת היצר לבלבולו מעבודת התורה והתפללה והמצוות.

והסגולה לה הוא להרבות באמירות אוטיות התורה, ושיהיו חוקות במחשבתו, לידע אותן בע"פ הינו איזה עניין מן התורה ובפרט משניות ותניא. יעוזין בלקו"ת ס"פ קדושים, ד"ה והדרת פנוי ז肯. ומובא ג"כ ע"פ תקנת כ"ק מ"ח אדרמ"ר בעניין משניות בע"פ.

ובכל יסich דעתו מכל שאלה זו, היינו אם נופלים לו ספיקות או אין נופלים לו, ואם מסירים מחשבות אלו ולומדים באיזה עניין של חסידות, פנימיות התורה שהיא כידוע בעולם האצילות (שכbla שהיא פנימיות התורה היא בעולם האצילות, ועיין תוניא ריש פ"ה עד היחוד מכל צד ופינה) הרי – לא גורך רע.

תורת חיים

מכתבי קודש

היזוק האמונה

העצה היותר טובה בכוון דא היא להסיח דעתו משך ובין מכל העניין

בمعنى על מכתבו בו כותב אודוט השינוי שראה לפני מספר חדש אשר נפל לו לפתע בהתאם לשאלות סרק וספקות ולא העוליו החזקים מכל מיני ראיות וכו' .
והנה רואים במוחש בעניין כגון זה שהעצה היותר טובה בכוון דא היא להסיח דעתו משך זמן מכל העניין ולא להכנס במלחמה עם מחשבות בטלות אלו, וברובא דרובה נחלש ע"י זה הפkok והספקות והשאלות.

ובביאור ע"ז הוא כי הספיקות ושאלות כאלו באים מבחוץ, כי הרי על כא"א מישראל נאמר שהם מאמינים בני מאמנים, ודבר הבא בירושה משך עשריות דורות פשיטה חזק הוא ואיתן, אלא שמןמי כמה סיבות צדדיות לא תמיד פועל זה פועלתו בגלי ואפשר שדברים נגדים והpecificים יכסו עליו ויעלימו עליו, ע"י מלחמה עמם הרי המלחמה עצמה מחזקת את מציאותם ומוסיפה גם חשיבות (ע"ד איסורה אחשבבי").

משא"כ היסח הדעת ואי שימת לב למגידי מליל להכנס לכל שקו"ט איזה שהוא, אלא היסח ע"י עסק בעניין של הבנה וascal מסווג אחר בהחלט מחלשים את האחיזה של דברים זרים ומגדים אלו בנפש האדם ומהלך מחשבתו.

**בשם עמוק בחזק במחשבות אחרות בעניין תורה - תורה אור
ה"ז דזהה הרבה השך**

ומובן שלהפטר מחשבות זרות אי אפשר כי אם על ידי מחשבה טובה אחרת, כיוון שהמחשבה

פנינים

יעונים וביאורים קצרים

קלסתור הפנים מראה על תכוונות הנפש

ואלה תולדות יצחק בן אברהם
אברהם הוליד את יצחק
לפי שהיה ליצני הדור אמורים מאביבל מתקב"ה, צר קלסתור פניו של
שרה .. מה עשה הקב"ה, צר קלסתור פניו של
 יצחק דומה לאברהם
(כח. ט. ריש"ז)

מהלשון "מה עשה הקב"ה", מובן שע"פ
طبع היו פני יצחק צרכיהם להיות שונים מאביו
אברהם. וזה שלפעול היו פניהם דומים ול"ז היו
נס מיוחד מן השמים.
ולכאורה תמה, הריطبع העולם הוא שהבן
דומה לאביו במראהו ובקלסתור פניו, וא"כ מדויק
היא נזכר לנו כדי שפני אברהם ויצחק
יהיו דומים זה לזה ?

ויש לומר בזה באופן מחוදש, שאין הכוונה
ב"הוסיף רשעה על רשותו" שהוסיף ":right" מעש
על מרשותו", כי הרי מוכחים לומר שמלחת
ביה ישמעאלacha כשרה היהת, כן"ל, אלא יש
לפרש "רשעה" משלו" את הרשות כולה בעש
תכליה, והיינו שבנישואינו עשו למחלת, הוסיף
מעשה רשע על רשותו שלפני זה.

והנה ידוע דמדת אברהם הייתה מדת החסד
והאהבה להקב"ה, וכמ"ש (ישע"מ, מא, ח) "אברהם
אהוב כי", ומדת יצחק הייתה מדת הגבורה והיראה
מהקב"ה, וכמ"ש (ויצא לא, מא) "ופחד יצחק".
ונמצא, שבתכונות נפשם היו אברהם ויצחק
הרכים זה מזה. וא"כ ע"פطبع היו צרכיהם
להיות שונים גם במראה.

וזהו שי" נזכר לנו מוחך, "מה עשה
הקב"ה ? צר קלסתור פניו של יצחק דומה
לאברהם" – שלא ע"פطبع.
(ע"פ לקוטי שיחות ח"כ עמ' 100 ואילך)

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 113 ואילך. ח"ה עמ'

27 הע' 170

‘גדולתו’ של עשו – הכבש את יצרו

יבאר דכל בחינה בעבודת ה' אצל הבנים' היא לנו מהאבות, וגם עבודת התשובה וכיבוש היצר בכל זה, כי עבודה זו ירושה היא לנו ממה שקשר התמידי של האבות עם הקב"ה שלא הפסיק לרגע, ומה זה באה הכוונה להתקשרותה בכל עת, גם כשייש לו מישכה לרעה ואף' כשבער עכירות ר"ל

.א.

יקשה איך הי' עשו 'גדול' ברוחניות כאשר הי' לו מישכה לעובודה זורה ר"ל

על הפסוק בפרשנותו "ויגדלו הנערים" אינה בזוהר החק' (פרשנתו קלחת, סע"ב) "ויגדלו הנערים", שטרא דאברהם גרים לנו לאתגදלא וזכותיה סייע לנו, הוא זה מהחן לנו במצוות דכתיב כי ידעתינו למען אשר יצווה את בניו וגוי' לאסגאה יעקב ועשו".

[תרגום ללה"ק: ויגדלו הנערים, צד של אברהם גרם להם להתגדל, וזכותו עזרה להם, הוא הי' מהচנכם במצוות .. לרבות יעקב ועשו].

מדוברים אלו משמע שהזוהר החק' מפרש שכונת הכתוב "ויגדלו הנערים" היא לא רק לכך שייעקב ועשו גדלו בשנים, אלא גם לגדרות ברוחניות. וכן משמע גם מממה דאיתא בילקוט שמעוני (יהושע רמו כה): "ויגדלו הנערים .. עשו הי' בכלל, אלא שקלקל במעשהו".

וציריך ביאור הייך יתאיימו הדברים עם מה דאיתא במדרש עה"פ (פרשנתו כה, כב) "ויתרוצצנו הבנים בקרבה" שעוזר בהיותם במעין אמם נמשך עשו לבית עבודה זורה (בראשית רבבה פס"ג, ו. ובפרש"ז עה"ס, דכיצד ניתן לומר על עשו שמעיקרו הי' צדיק וגדול ברוחניות ורך לאחמן"כ "קלקל במעשהו", ועוד שכבר בהיותו במעין אמו קודם לידתו מצינו שנמשך לעובודה זורה).

לקראת שבת

שהביאה הש"ס לאח"ז מאמר רב "קאים אברהם אבינו כל התורה כולה", והיינו שאין זה רק אגב אורחא דהסוגיא דלמוד התורה וקיים המצוות דבר אברהם, אלא דכיוון שבמעשה אברהם ה' בזה גדר קיום מצוה שהרי הייתה חפצא בתורה, לנו אפשר ללמוד (גם) מאברהם, אף שהי' לפני הצעוי על קיומו [ולפ"ז מוסבר מה שאפשר למדוד מאברהם לא רק עניין הזריזות בקיום המצוות אלא גם בעניין קיום המצוות גופא].

וע"פ פירוש הערוך הנ"ל יש לומר, דזהו המשותף לאלה גם בישיבה הוה כו".

לקראת שבת

כל התורה כולה עד שלא ניתנה", שלא ה' בזה אףלו החפツה דתורה, ואילו בסוגיא דיומא נוגע ההdagשה (שבמאמר רב) שה' אצל אברהם גם החפツה דתורה.

ויבן זה בהקדם ביאור ההוספה בהראי' מאברם "וכן הוא אומר באברהם אבינו" על הראי' הא' מהכתוב "עוד יונبون בשיבתך":

הראי' מהכתוב "עוד יונبون בשיבתך" יש מקום לפרש שזה ש"התורה אינה כן" (כשא רומנוות) אלא משמרתו מכל רע בנערכותו ונונתת לו אחרית ותקוה בזקנותו", וכפרש"י ד"ה אבל התורה" אבל התורה אינה כן, שאף הבא לידי זקנה או ייסורין ואינו יכול לעסוק בה הוא אוכל ממתן שכחה דעתך עוד יונبون בשיבתך" – הוא בגדר ספר על לימוד התורה (וקיום המצוות) בימי נערותו, או עכ"פ זכות התורה מצד עצמה, עצם החפツה דתורה דמגינה ומצלא (ראה סוטה כא, א) גם בזקנותו; וע"ז קמ"ל ראי' הב', שהוא גם מצד זכותה מעשה הגברא, וכפי שמצוינו באברהם שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה", אף שלא ה' איז כל הגדר דתורה, וגם בו נאמר "ואברהם זקן וזה ברך את אברהם הכל".

ויש לומר, דכמו"כ במאמר רב ביום שם נוגע הדיקוק "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה", שהיתה כבר חפツה דמצווה, ובמילא שיש בעשיות אברהם הגדר דקימים מצווה:

יעיל בגם' שם איתא "צולota דאברהם מכி משחריך כתלי אמר רב יוסף אמר מאברהם ניקום וניגמר (ופי') הערדוך (עד שחר (הא) – נתק על הגליון ביום שם. ועד"ז בר"ח יומא שם. ועוד) היאך נלמד מאברהם שקיימים התורה עד שלא ניתנה ואין לנו ללמידה אלא ממנה נביאים מפני שנגנו

ואילו רב מחדש שקיים אברהם אבינו כל התורה כולה, דאף שהتورה לא ניתנה עדיין, מ"מ ישנה להחפツה דתורה ומצוות, אלא שלא נצטווה לקיימן, ושפיר יוכל לחול על מעשה אברהם שם "קיים" מצוה [וע"ד נשים בקיום מ"ע שהזמן גורמא, שאף שאינן מצוות עליהם (משנהקידושין כת. א. רmb' הל' ע"ז פ"ב ה"ג טוש"ע (ודרב) או"ח סי' י"ס ב (א). ועוד], מ"מ יכולין לקיימן (ראה רmb' הל' ציצית פ"ג ה"ט. ועוד) דלא (ערובין צו, ובכ"מ) ונחשב לקיום מצוה, וכייל"ר רמ"א (ושו"ע הרב) או"ח שם ס"ב (ג). טור (וראה ח' הנגחות לס"ז שם) ורמ"א (ושו"ע הרב) סתקפ"ט ס"ו (ב)" כהדיעות שנשים יכולות לברך על קיום מ"ע שהוזמ"ג "אשר קדשנו במצוותיו וצונו"].

וב' אופנים הנ"ל, אם הוא מעשה בעולם או בגדר קיומם, הוא גם כעין דASHCHON בקטן גבי מצות שמחוייב מדרבנן, דיש להזכיר אם חל ע"ז שם מצוה דאו צריך לקיימן בכל הפרטים, או דהו רק מעשה והקשר בעולם, ואין העשי' צ"ל בכל הפרטים בגודל – כמו שתנבראר בארכוה בדוכתא אחרינא (לקו"ש חלה' ע' 62 ואילך. ושם').

ד

יבאר ע"פ תוכן הסוגיות אמאי במתני'
דקידושין ההdagשה היא שה' מעשה
בעולם ובסוגיא דיומא נוגע שה' בזה גדר

ועדיין צריך ביאור, מה נוגע לתוכן דברי המשנה ההdagשה ש"עשה אברהם אבינו את העבודה את השית'ת (ואה תורה חיים לאדם"ז האמצעי נ"ע פ' לך פג, גואילך. ועוד).

(ומסימים) ומהיכן למד אברהם את התורה כו" (ראה שם הדיברות בזה).
(9) וראה ש"ת הצע"צ או"ח סי' ג. – וראה לקו"ש חלק לא ע' 96.

לקראת שבת

וזריכים לומר שסדר גדול יש במה שעוזר בהיותו במי אמו נמשך עשו לעבודה זרה, שלא ה' זה עניין שלילי, כ"א אדרבה ה' טמון בזה עניין נעללה עד מאד, ורק שלאחר לידתו וגדלותו קלקל במעשיונו נהיה' לעשו הרשות.

ומוכרחים אנו לומר כן, שהרי הניחא מה שבגדלותו של עשו "קלקל במעשיו", זה מובן, שהרי לכל אדם ניתנה האפשרות לבחור ברע, כמו"ש (ניצבים, ט) "נתתי לפניך .. את החיים ואת המות את הטוב ואת הרע", אך היאך יתכן לומר שעוזר קודם לידתו של עשו, עוד בהיותו במערי רבקה אמןוי ה' אצל משהicha לעבודה זרה, וא"כ מנין בא לבנים של יצחק ורבקה (עוד טרם שנולד) משיכה לעניין של עבודה זרה?

אלא שמדוברים אנו לומר (כנ"ל) דבזה שנמשך עשו לעבודה זרה ה' עניין נעללה וחיווי מצ"ע, וגם לאחר שנולד עשו נתחנק ע"י אברהם אבינו לקיום המצוות ונתגדל ברוחניות (כדאיתא בזה הנ"ל), ורק שלאחמנ"כ קלקל עשו במעשייו ויצא לתרבות רעה.

וכדיוק הידע (ראה לקו"ת ואיתנן ה. א. שה"ש ט. ועוד) בלשון חז"ל (פסחים נ, א) " יצחק שיצא ממנה ונמצא שהפי' הפשט בזה הוא שעשו נולד מצחיק אבינו, אך התוכן הפנימי בזה הוא שעשו הרשות מעיקרו ה' בתחומו של יצחק אבינו, אלא שאח'כ' יצא ונפרד מתחומו של יצחק.

ונמצא, שלא זו בלבד שבחיותו בבطن אמו לא ה' אצל שעשו עניין שלילי ח' ביהיותו בנם של יצחק ורבקה, כ"א גם לאחר שנולד נתחנק עשו אצל אברהם אבינו לקיום מצוות ה' בפועל, והוא ה' בכלל "ויגדלו הנערים", ורק שלאחמנ"כ בחר ברע וקלקל במעשייו.

אלא שעדיין יוקשה האיך ניתן באמת לבאר באופן חיובי את המשיכה של עשו לעבודה זרה עוד בהיותו בבטן אמו, וכי שיתברא לך.

*

.ב.

"מעשה אבות סימן לבנים"

ידוע המאמר "מעשה אבות סימן לבנים" מיסודד על דברי חז"ל תנומה לך ט. ב"ר פ"מ, ו. וראה לשון הרמב"ן בראשית יב, ו "כל מה שאירע לאבות סימן לבנים". ובספריו חסידות מבואר אשר פירוש הדברים הוא שהאבות הקדושים המשיכו ע"י מעשיהם כוחות מיוחדים לבנייהם אחרים שיכלו גם הם לעבוד את השית'ת (ואה תורה חיים לאדם"ז האמצעי נ"ע פ' לך פג, גואילך. ועוד).

ומובן א"כ, שככל עניין וענין שיישנו בעבודת ה' אצל בני ישראל, הנה היכולת והכח לעבוד עבודה זו באים מכך שה' מעין אותה העבודה אצל האבות הקדושים, והם הורישו ונתנו לבא"א מישראל את הכח שיכל גם הוא לקיים עניין זה.

לקראת שבת

לקראת שבת

והנה, בנסיבות יש בעבודת ה' ב' סוג עבודה המוגדרים בלשון הרמב"ם (שמונה פרקים פ"ו) – "חסיד המעלוה" ו"הכובש את יצרו", דיש מי שכל עניין עבודתו אינה אלא להתעלות בקדושה מדרישה למדרישה, שהוא אינו מטאוה אלא לטוב, ואין לו כל משיכה לרע (הוא החסיד המעלוה), אך יש מי ש"METAויה אל הפעולות הרעות... ויכובש את יצרו", היינו שעבודתו היא להתמודד עם יצרו הרע לכובשו ולנצחו, והם ב' דרכים שונות בעבודת הבורא ית'.

ופ"ז צרך ביאור, דזה ברור שעבודת "חסיד המעלוה" לכל סוג' ודרגותי' ניתן למצוא אצל האבות הקדושים, שמעובותם ניתנת הכח לבנייהם שהיה' אצלים גם כן סדר עבודה זה, אך מי שעבודתו היא עבודה "הכובש את יצרו", מנין יקוב הוא כח לעובודתו, שהרי אצל האבות הקדושים לא היה' בנמצא איזה עניין של משיכה לרע שהיה צרכיים להתגבר ע'כ, וכל עבודותם הייתה רק התעלות מדרגה לדרגה בקדושה גופא.

וכמו דאיתא במדרש (בראשית רבבה פמ"ז, ו. פפ"ב, ז) על האבות הקדושים ש"האבות הן המרכבה", ובספר התניא (פכ"ג) מבואר פירוש הדברים ש"כל אבריהם כולם..." (ולא נעשה מרכבה רק לרצון העלויון לבחן כל מהם). והיינו, שבמשך כל חיי האבות היה כל אבריהם וכוחותיהם מוקדשים לקיים רצון הקב"ה לבחן, ולא היה' אצלים רצון זו ח'ז.

וא"כ היאך ניתן לומר שהי' בעבודת האבות איזה עניין של התגברות על רע, בעוד שלא להם כלל שייכות לרע, בהיותם כל מציאותם ורצונם רק לעשות ולקיים רצון הקב"ה. וביתר יוקשה בעניין התשובה על העברות. דנהה, "הכובש את יצרו" אף שנמשך הוא לרע, הנה לפועל אינו נכשל בעברות, שהרי הוא מתגבר על משיכתו וכובש את יצרו, אך בעבודת התשובה באה על עשיית עבירות בפועל, ומניין באים הכוחות על עבודה זו, בעוד ברור שאצל האבות לא היה' שיר כל עניין של עבריה ותשובה על העבריה?

ג.

תשובה וכייבוש היצר מראה על קשר חזק עם הקב"ה הקיימים בכל עת ומצב

և הביאור זהה הוא אשר ההתגברות על היצר, וכן בעבודת התשובה לשוב אל ה', עניינים הוא גילוי של הקשר האמיץ והחזק שבין הקב"ה לבני ישראל.

דכשבא לידי איש מישראל איזה דבר עבריה, והוא מטאוה זהה ביותר, הנה הדרך להתגבר על תאוותו זו היא שיתבונן בזה, אשר ככל שתהי' התאותות לדבר הרע חזקה, הנה הקשר שלו להקב"ה הוא בעל תוקף גדול יותר בגין ערוץ, ובאים יעורר את הקשר להקב"ה יצליח להתגבר על תאוותו הרעה.

ועד"ז הוא בעניין התשובה על העבריה, שעניין התשובה היא שמעורר האדם בלבו את הקשר החזק שיש לו להקב"ה, ובזה יש לו כח לשוב בתשובה,داع"פ שנפל רחל' בעבריה, הנה הקשר

(ראה מדרש תהילים ז, ד. ב"ר פ"ח, ב. וש"ג. תנומה ושבד), אלא שעדיין לא ה' ציווי להגברא (כיוון שעדיין לא ניתנה למטה), ולפ"ז קיום המצוות לפני מ"ת הוי בגדיר אינו מצווה ועשה (שמצוינו לאחרי מ"ת), דישנן לתורה ומצוות אלא שהגברא אינו מצווה עלייהן; או דילמא יש לומר דלפנוי מ"ת ליכא החפצא תורה ומצוות בעולם, דלא רק שלא ה' ציווי להגברא, אלא שהחפצא נתחודה (בעולם) בשעת מ"ת".

ומעתה יש לומר, דזה גוף החדשוש במאמר רב על מאמר המשנה. במאמר המשנה, שמידיק "שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה", כוונתו שלפני מ"ת לא חל על פעולות התומ"ץ דהאבות גדר של קיום מצוה, אלא מעשה סתם, כיון שככל החפצא נתחודה בשעת מ"ת [ועיין תוס' הרא"ש סוף קידושין]: וא"ת הא אמרין בראש שבועות אלא קידושין: ונראה לחילך דודוקא המתמא כהן שוגג, ושוב הסיק לאו בר דעה הוא והו כמו שוגג" ואז המטמא צריך לילוק מדין המתמא כהן שוגג, ומטעם זה (ורק) [לכך] צרך קרא דאמור ואמרת וכו' ואין לוקין. ונראה דומותה מכאן דקטן לאו בר מצוות הוא, לא מטעם שאינו בן דעת דלמי מצוה, אלא שאינם מצוים כלל. ועיין בפתחה להפרוי מגדים או רוח חיים ח'ב אות ג', דעתו דעל לאו חייב הקטן אלא שאין בו דעתה, א"כ שוה לגודל כי הלוחות וכותב התורה ה' נעלם מעיני כל חי עד שנתנה למשה בסיני. ע"כ⁸;

7) ראה בארוכה (בסוגנון אחר) לקו"ש חט"ז (ע' 212 ואילך; 218 ואילך). וש"ג.

8) וראה השינויים בזה ברוז'ל "עד שלא ניתנה" (כממשתנו), ובירושלמי סוף קידושין "עד שלא באת לעולם", ובתוספותא סוף קידושין "עד שלא באת" ומסיים "מלמד שנתגלו לו טעמי תורה ודקדוקי". וראה ב"ר פ"ה, ג' עד עכשוו לא ניתנה תורה כי

ושוב יש לחקור כיצד זה בנדון DIDON, אי נימאDKODIM שניתנה תורה ישנה החפצא תורה ומצוות (שהרי אלפיים שנה קדמה תורה לעולם

ונפקה מינה בין שני האופנים, דהיינו הא' אין הקטן עובר עבירה בעשותו אחת מצוות ה' אשר לא תעשינה (הינו הקטן DIDON, כי לאו כל, והזהרו בכ"מ על הקטנים), כי איז שיך אליו כל, ויתיר הוא, ובמילא אין עניין תשובה וכפירה (וצע"ק ביבמות מה, טע"ב. עי"ש ביעב"ץ ואחתבת איתן), משא"כ לפ"י השני. ומעתה, הא דאשכחן לדינא גדול טוב שקיבל ע"ז איזה דבר לשובה וכפירה על מה שעבר בקטנותו (שו"ע או"ח סוס שם"ג) – גם במקומות דאיין לימוד מיוחד ע"ז (כהא דכתיב הרמב"ם הל' א"ב פ"ג ה' והל' נדרים פ"א ה' וו' כ' שם. ועיין ראשונים בקדושיםין יט, א) – מוכיח כאופן היב').

גב' דין המטמא כהן קטן, והעללה סברא ד"קטן עיין במנ"ח (סוף מצווה רסג) שהאריך לפלפל צריך לילוק מדין המתמא כהן שוגג, ושוב הסיק צריך לחילך DIDOKA המתמא את הגadol DIDOKA בן מצוה חייב, וכן המלביש לחבירו כלאים DIDOKA לאו בדעתו הוא והוא כמו שוגג" ואז המטמא לאו בדעתו הוא, לא מטעם שאינו בן דעת דלמי מצוה, אלא שאינם מצוים כלל. ועיין בפתחה להפרוי מגדים או רוח חיים ח'ב אות ג', דעתו דעל לאו חייב הקטן אלא שאין בו דעתה, א"כ שוה לגודל כי הלוחות וכותב התורה ה' נעלם מעיני כל חי עד שנתנה למשה בסיני. ע"כ⁸;

7) ראה בארוכה (בסוגנון אחר) לקו"ש חט"ז (ע' 212 ואילך; 218 ואילך). וש"ג.

8) וראה השינויים בזה ברוז'ל "עד שלא ניתנה" (כממשתנו), ובירושלמי סוף קידושין "עד שלא באת לעולם", ובתוספותא סוף קידושין "עד שלא באת" ומסיים "מלמד שנתגלו לו טעמי תורה ודקדוקי". וראה ב"ר פ"ה, ג' עד עכשוו לא ניתנה תורה כי

ושמעו שה' צוה לו כ'. וכן משמע בפרש"י ביוםא שם (ד"ה שבע מצות), ועל קושיותה הש"ס על מאמר רב "ואימא שבע מוצות" פרש"ז ז' מוצות שנצטו לשר כל בני נח, אבל תורה לא ניתנה לו – "ש"מ דמפרש דברי רב שקיים אברהם את התורה לאחר שניתנה (ועל' קאי קושית רב שימי)" (לשון השיר קרבן שם).

אבל לכורה חידוש גדול הוא לומר דבר ס"ל שאברהם נצווה על קיום כל התורה, כמו שקשה החיד"א (פתח עיניהם שם. כסאرحמים לאבות דר"נ (ב"תוספות") פל"ג בתחלתו), ד"ליכא למ"ד שאברהם אבינו המצות כו').

ג

חוק בגדר המצוות שלפני מ"ת בעין החקירה גבי גדר מצוה בקטן, ויסיק דזהו שחידש רב אמרתני דמעשי אברם היו בגדר מצוה ולא מעשה בעלמא

ונל' זהה, דהנה כבר הארכו במפרשים (וראה פרשת דרכים דרך ג. בית האוצר להר"י ענגיל בחלתו. ועוד) בגדר האבות וקיום המצוות שלהם, אבל באמת יש לחזור זהה עוד חקירה יסודית בעומק הדבר, כי קיום זה של דיני התורה לפני שניתנה יש להגדיר בשני אופנים. והקדמים החקירה שהובאה במק"א (ילק"ש ח"ד ע' 1249. וש"ג) בהא דקטנים אינם בני מצוה, דלאוורה יל"פ בשני אופנים: א) דמעיקרא אין הציוויים חלים עליהם, כי מתחילה לגדלים דוקא ניתנו, ב) לכל ישראל ניתנו המצוות, אלא דיש דין שקטנים אינם בני חיוב ועונש, דלא בני דעתה ונינהו.

התורה אינה כן כו', וכן הוא אומר באברהם אבינו (ח"ש כד, א (בשיטת תיבותו) ואברהם זקן וה' ברך את אברהם בכל מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה כו" – והיינו שמדובר בעניין לימוד התורה; משא"כ מאמרו של רב ביוםא בא בהמשך להסבירו שם לפנ"ז דברם זקן ויושב בישיבה הי' (ומי מיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם כו'), שע"ז מביא הש"ס מאמר רב, דנוסף לזה שאברהם למד תורה, הרי עוד זאת, קיים אברהם אבינו כל התורה כולה (וע"ז מקשה הש"ס מנין שקיים אברהם אבינו המצות כו').

אברא, דאף שפירוש מהתיישב היטבל בשון רב קיים אברהם אבינו, מ"מ קשה לפרש לשון המשנה (בקידושין) "עשה אברהם אבינו את כל התורה כולה" דהיינו על לימוד התורה בלבד ולא על עשיית המצוות בפועל. והרי מביא ראי' מהכתוב "עקב אשר שמע אברהם בקולו וישמור משמרתי מצותי חוקתי ותורותי", שמשמעות בו' שמירת ועשית המצוות⁵.

ובשיiri קרבן לירושלים שם כתב לישיב, דמתני' משמע שעשה אברהם כן מודיעתו (וכמודגש במשנה "עשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה"), אבל רב נקט "קאים", דמשמעו שנצטו על כך וכיים הציווי, ודיק לה מDUCTיב אשר שמע אברהם בקולו

(5) ואולי זה טעם הגירסה שהביא במלאת שלמה סוף קידושין שהובא רק "עקב אשר שמע אברהם בקולו".

(6) ובירושלמי כאן הלשון הוא "ששימר את התורה", ועד"ז אתה בכמה דרזיל, ובכ"מ "קאים", "עשה אותה ושר אותה", "עשה אותה ודקך בה", ועוד – ראה תורה שלימה פרשנותועה⁶ (אות כח). וש"ג.

הפניימי שלו עם הקב"ה הוא בתוקף ובחזק כל-כך שיכول הוא להתגבר על נפילתו, להתחרט על מעשו ולשוב אל ה' בתשובה שלימה.

ונמצא שאצל 'הקובש את יצרו' וה'בעל תשובה' הכוח שיש להם להתגבר על הרע הוא מצד הקשר האمي'ץ והחזק להקב"ה שיש להם להתגבר על הרע והוא מצד האדם ה"ה יכול לעורר קשר זה ולגלותו.

ובזה יובן היכן הוא ה"מעשה אבות סימן לבנים" בוגר לעניינים אלו של ההתגברות על הרע. דאף שפשוט שהאבות הקדושים לא ה' להם כל רע פנימי שהיה צריכים להתגבר עליו, אך כיוון שענין ההתגברות על הרע עניינו הוא מה שהאדם מגלה את התוקף והחזק של הקשר שלו עם הקב"ה, שקיים אצלו באופן תמידי, הנה זה מקבלים מהאבות הקדושים, דליהוות בבחינת "מרכבה" להקב"ה, שהוא בטלים ומボטלים קמי' מלכא קדישא בכל עת וזמן, ובכל רגע היו קשורים להקב"ה בקשרAMI'ץ וחזק, הנה זה הגורם שאצל בניהם אחרים י"ה' להם ג' בפנימיות לבכם קשרAMI'ץ וחזק עם הקב"ה שלא יתכן שום הפרק בקשר זה, ומכאן יכולת של כל יהודי להתגבר על יצרו, ולשוב בתשובה שלימה.

[ובאמת שגם תוכנת ההתגברות על הרע עצמה מצינו אצל האבות, דאף שלא ה' שיק' אצל עניין של רע (לא מיבעי במעשה עבירה, כ"א שאפי' לא נשכו לרע), הנה ה' עליהם להתגבר על הקשיים שה' להם מצד סביבתם הרעה.

ואף שאצל בניהם אחרים ההתגברות היא על רע שבתוכם, ואילו אצל האבות הוא ההתגברות על הרע שבא מבחן, הנה סיבת ההתגברות היא שווה – הקשרAMI'ץ עם הקב"ה, שהוא הגורם שיכלו האבות להתגבר על כל מניעה מבחן, ומהאבות נשכו הכוחות לבנייהם אחרים להתגבר על הרע הפנימי שלהם].

*

.ד.

המשךה שה' אצל עשו לע"ז ה' כדי שיכבוש את יצרו

ובדרך זו נבנין גם את עניין המשיכה של עשו לעובודה זהה עוד בהיותו במעי אמו, דיש לומר שכיוון שהו' אצל האבות ב' ענייני (סוגי) עבודה הנזכרים, הן עבודה דההעלות מדרגה בקדושה גופא (שממנה הכה לעבודת "החסיד המעלוה") והן עבודה ההתגברות על הרע שסבבים בהיותם בטלים להש"ת מכל וכל בכל עת (שממנה הכה לעבודת "הקובש את יצרו" ולבסוף התשובה), וכך גם תולדותיהם התחלקו לב' אופני עבודה אלו.

די' יעקב ה' "איש תם יושב אוללים" – בבחינת "החסיד המעלוה", ועשה ה' "איש ציד וגוו" – בהתאם לעבודת "הקובש את יצרו". והתחלקות זו התחילה אצלם עוד בהיותם במעי אםם

(ויתרוצזו הבנים בקרבה). והיינו, דזה שעשו עוד בהיותו במעי אמו ואח' בילדתו ה' לו בטבעו משיכה לעובדה זהה, זה ה' אצלו בירושה מיצחק אביו, שהורייש לו את דרך העבודה של ההתגברות על הרע, וזה גרום לו להמשך לעובדה זהה בכדי שיכל להתגבר על יצרו. אלא שכשגדל, להיותו בעל בחירה, קלקל במעשיו ותמורה ניצול טبعו (להמשך לרע) להתגבר על הרע, ניצלו להרע בפועל ממש, יצא לתרבות רעה.

ובזה יובן המובא בזוהר ה' (ובילקוט) שהכוונה בפסוק "ויגדלו הנערים" הוא להתגברותם ברוחניות של יעקב ועשו. שהכוונה בה הוא גם בנוגע להתגברות בחיו של עשו, שאברהם אבינו אשר הוא נצטווה "צוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו את דרך ה'" חינכו לשמר על רצון ה' בפועל ולהתגבר על יצרו, ורק שאח' קלקל עשו במעשו.

ה.

'עשו הרשע' לעומת 'עשו האמור בפרשה'

ויש ללמד הוראה בעבודת ה' מפרשה זו, שצריך כא"א מישראל לידי, שלא-di לו בעבודתו של יעקב אבינו, שה' איש תם יושב אוהלים, כ"א שישليل גם בדרךו של "עשו" (כפי שהוא "תולדות" של יצחק אבינו) – לכבות את יצרו, וכן לחפש בענייני העולם עניינים הדורשים תיקון ובירור וכיו"ב, ולהתעסק עמם.

דכים שעשו בהיותו במעי אמו חיפש ונמשך אחר העבודה זהה על מנת להתגבר על יצרו ולהתעלות במעלה העבודה ד"הקובש את יצרו", כן צרך כא"א מישראל, שמלבד ההתהלך בדרךו של יעקב שה' איש תם יושב אוהלים", והתמסר ללימוד התורה בתמיינות ובשלימות, צרך לצאת גם לשדה ולהתגבר על יצרו, וכך היה" איש ציד" הקובל את ענייני עוה"ז הגשמי ועשה מהם דירה ומשכן לקדושת הש"ת.

ורמז יפה יש לה מלשון רשי" בפירושו עה"פ "ואלה תולדות יצחק" – שכ" יעקב ועשו האמורים בפרשה", היינו שמדובר שאין הכוונה ללימוד ח"ז מרשותו של עשו כפי שכלל במעשו (וכפי שהוא בפשטות הכתוב "ידע ציד וג'", כ"א ללימוד מעשו כפי שהוא" תולדות יצחק", והוא "עשו האמור בפרשה" – הינו, כפי שהتورה רואה את מציאותו וענינו של עשו, שהמשיכה לענייני רע מנוצלת על ידו לכיבוש יצרו, ולא ח"ז לילך אחר תאוותו.

ותי' ב מהרש"א¹ (שם. וכ"ה בכ"מ), דבמשנה נקט "שעשה² אברהם אבינו", ד"לא משמע אלא שעשה כל המצאות, והיינו העשין, אבל לישנא דבר קיים כל התורה משמע נמי אלאין של התורה". וזהו דפרק ארבע דוקא "יאמא שבע מצות".

והדברים צ"ע, דיא"פ שלשון המשנה היא עשה . . את כל התורה", למה תיסק אדעתני שאברהם קיים רק העשין ולא נשمر מלעבור דבריריתא שם בסיום המס' (פ"ב, ב) הובאה רק הראי ה' ולא הביא הראי מאברהם. אבל בירושלמי שם הובאה ראי' זו (בסגנון אחר קצת) גם בבריתא].

ב

יסיק דין לתרץ דמתני' דקידושין איידי' בתורה ולא במצוות, ויקשה גם על תירוץ השירוי קרבן שחידש דברם ה' מצויה

ועושה בפשטות יש לומר, שהחידוש במאמר רב על(acorahe matzino becc"מ יפקא, וב' התוס' ב"ב טז, ב"ה בא)" דיא"פ שלא נצטו מכל מקום מכוער בדבר" (ושם כתוב זה אפילו בוגע לעשו). ועד"ז כל המצאות.

וכן מובן גם מהמשך העניינים, דבמשנה הובא זה בסיום מאמר ר' נהורי⁴ "מניח אני כל דקידושין אין לפשרה אלא שקיים גם הלאוין. וראה מה שהקשה עוד על דברי מהרש"א בשירוי קרבן לירושלמי סוף קידושין. ומהמת כל הקושיות נראה לישב באופן אחר הקושיא Mai b'ui rab laiatoyi.

3) י"ג גם במשנה קידושין קיים, כמו שהובא על הגלוין בש"ס ובמשניות. וכ"ה במאירי, יש", ופתח עינים קידושין שם.

4) ואף את אל' לדלשן זו אינה מדברי ר' נ"עצמו (וראה לעיל הערא 2, ה"ז בהמשך לדבורי).

גדר קיומ מצוות לפנ מתן תורה

יקשה על תירוצי המפרשים לברר הידוש מאמר רב ביוםא על מתני' דקידושין בעניין קיומ מצוות דבריהם / יברר החלוק בין דברי המשנה למאמר רב ע"פ ב' אופנים שמצוות בגדר מצוות בקטן, או אין שייך בו גדר עשיית מצווה כלל ועיקר או שرك אוינו בר היובא

משנה שלימה בסוף קידושין שעשה אברהם כל התורה כולה,מאי אתא רב לאשמעין במאמורו במס' יומא². עוד הקשו, ביוםא שם פריך "ואימא שבע מצות, הא איכא נמי מילה וכו'", וקשה, אדריך הכא אמילתא דבר "ואימא ז' מצוות", לפוך המתני' דקידושין.

(2) ובאמת, כמה הראשונים (תוס' ר"י הזקן (הובא בפתח עניינים להחיד"א סוף קידושין). Tos' הרא"ש. Tos' טור) כתבו, דסיום המשנה "מצינו שעשה כו" אמר באנו (כח, ב) גרשינן: אמר רב קיים ותורות". וביוםא (כח, ב) גרשינן: אמר רב קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמר (פרשנו כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולו וישמור משמרתי מצוותי חוקותי ותורות". ואימא ז' (ה' ברכות) כתבו, דסיום המשנה אליא בריתא היא. אלא בפתח עניינים איןנו מן המשנה אליא בריתא הוא. אך בדורות עליים (תוס' ר"י הזקן) ובתוס' טור שהוא לא רק בנוסיג לסיום המשנה, וכן כתוב בספרים ישנים דלעולם למד אדם אומנות נקי' בריתא היא". וראה שינוי נוסחות המשניות ובמהובא בגלילון הש"ס מ"פ' הקונט" סוף קנים. וישנו בכמה גירסאות וכן בගירסת המאירי. וראה בית דוד למשניות כאן.

(1) וראה הנסמן על גלילון המשניות.

פנינים

דרוש ואגדה

ברכת יצחק לעשו דוווקא

בעבור תברך נפשי בתרם אמות
(כ, ז)

בפרשנתנו מדובר בארכוה אודות רצון יצחק
לברך את עשו לפני מותו.
וידעועה התמי', מדוע רצחה יצחק לברך את
עשו, האם לא ידע את רשותו הגדולה?

ומבוואר הוא ע"פ מ"ש בתורת החסידות,
וכמ"ש "פחד יצחק", וכדייאתא במדרשי כ"ר
פס"ה, יט, על הפסוק בפרשנתנו (ז, ז) "לא ידעת
יום מותי" – אמר [יצחק] שמא לפרך אני אני
מגיע והוא בת קכ"ז מטה והריני בן ה' שנים
סמוֹן לפרק, לפיכך לא ידעת יום מותי שמא
לפרק אני שמא לפרק אבא", שכבר ה' שנים
סמוֹן לפרק מיתה שרה, DAG יצחק שמא ימות.

אך מצד שני כשבירך יצחק את יעקב אבינו
ברכו בברכות נעלות מאד ובהרחבת הכה
גדולה. דברכו "יתן לך אלוקים מTEL השמים
ומשmini הארץ", שייה' לו כל טוב הן ברוחניות
– "שמי", והן בנסיבות – "הארץ".

ומזה הוראה נפלאה לכל אחד ואחד:
אפילו מי שמחמיר על עצמו בכל דבר,
והנagation היא בכו הגבורה והיראה, עליו לנဟוג
כן רק כshedover בונגעו לעצמו. אך בדברים
הנוגעים לוולטו, אסור להנתגה בכו הגבורה,
כ"א יש לנהוג בכו החסד, ולמת בהרחבת
גודלה, ובלי הגבלות.

(ע"פ לקו"ש חט"ז עמ' 217 ואילך)

ומזה הוראה אלינו, שאם אצל עשו
הרשע עסיק יצחק גלגולות פנימיות נפשו ולקשרו
להקב"ה, הרי בדברים ק"יו שצרכיים לעבד נם
עם אלו הנראים כרוחקים מתחווה ועובדות ה',
ולגלות את פנימיות נפשם – "מים חיים".
יששוכו לדורך אבותינו.

(ע"פ לקו"ש חט"ז עמ' 191 ואילך)